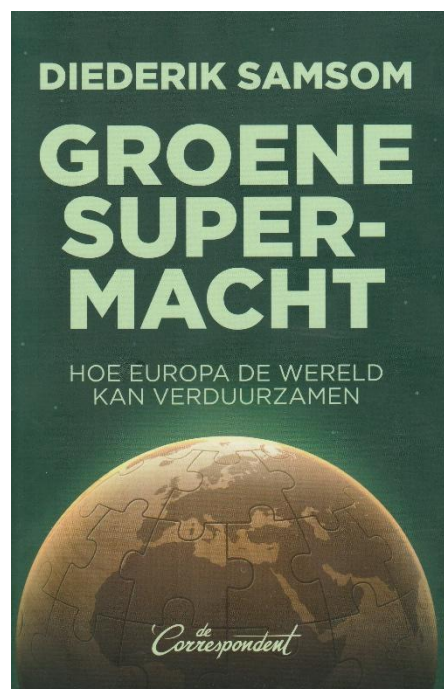

Europa, groene supermacht – het betoog van een insider

Diederik Samsom, van opleiding kernfysicus, was oorspronkelijk activist voor Green Peace. Daarna schopte hij het tot fractieleider van de Nederlandse PvdA. Toen Frans Timmermans in september 2019 vicevoorzitter werd van de Europese Commissie en commissaris werd voor klimaat koos hij Diederik Samsom als kabinetschef. Een terechte keuze want toen al was Samsom een autoriteit op het vlak van de energietransitie. In maart 2020 werd de **Green Deal** gepresenteerd: een doordachte strategie over hoe Europa stapsgewijs van de verbranding van fossiele brandstoffen af kan raken en in 2050 klimaat-neutraal kan worden. Samsom wordt gezien als de architect van dit plan, dat in een samenhangend verband van wetten werd verankerd. Kernpunt van de Green Deal is **ETS, the Emission Trading System**, Voor CO₂-uitstoot moet stapsgewijs steeds meer belasting betaald worden en de opbrengst van die belasting gaat naar ondersteuning van projecten voor duurzame energie.

Samsom is dus een insider, die met zijn team veel kwesties tot de bodem heeft uitgezocht en vele internationale experts heeft geraadpleegd.

Onderhoudend zijn de anekdotes in het boek. Bijvoorbeeld over de klimaattop in **Kopenhagen in 2009**. Er was veel optimisme dat er een doorbraak zou komen. Obama was erbij, Merkel, de president van China... Maar het bleek niet een goed idee. Ook als je intelligent bent en goede adviseurs hebt kun je niet in een paar dagen het ingewikkelde verhaal van de aanpak van de energietransitie doorgronden. Premier Rasmussen zat de laatste vergadering voor en wilde een aantal conclusies erdoor jagen. De delegatieleider van Venezuela vroeg het woord maar kreeg het niet. Ze wordt steeds bozer en slaat tot bloedens toe haar koperen naambord op tafel. De ervaren Amerikaanse klimaatonderhandelaar Todd Stern wil uit alle macht voorkomen dat het eindresultaat een woordenbrei zal zijn. Woedend loopt hij naar Rasmussen. 'Hamer het af, idioot!!' Stern krijgt zijn zin niet en onderweg terug naar zijn plaats valt hij ook nog eens languit op de grond. Samsom schrijft over de klimaattoppen: 'Je wordt warm van zoveel verbondenheid en doorzettingsvermogen. Maar de jaarlijkse klimaatconferenties zijn ook een geldverslindend praatcircuit waar ieders eigenbelang de weg naar gezamenlijke vooruitgang blokkeert' (94). De schoolstakingen die ingezet zijn door **Greta Thunberg** zijn een grote ondersteuning geweest om een politiek proces op gang te brengen. Wat was namelijk het geval? De kinderen van hoge ambtenaren en parlementariërs liepen mee in de demonstraties van scholieren op vrijdag. En ze stelden vragen aan hun ouders: 'wat doe jij om de aarde in de toekomst leefbaar te houden?' In 2019 was klimaatverandering een belangrijk thema tijdens de verkiezingen. In maart 2020 werd Thunberg uitgenodigd op de EU-commissievergadering waarin de klimaatwet wordt aangenomen. Van der Leyen hoopte met deze uitnodiging aan de goede kant van de geschiedenis te staan. Tegenover de samengestroomde pers spreekt Thunberg echter over 'de hypocriete, laffe en ondermaatse Europese ambities'. Oei, dat valt tegen!

Tot zover de anekdotes.

Laten we nu de feiten laten spreken.

De productie van **zonne-energie** in de wereld overtreft alle verwachtingen. De groei is exponentieel. De productie kwam in 2025 uit op 3000 Gigawatt. De verwachting in 2015 van het Internationaal Energie Agentschap was dat in 2025 500 Gigawatt geproduceerd zou worden.

Offshore windenergie is voldoende voor 73 miljoen huishoudens. In 2025 zullen er 18 miljoen huishoudens bij komen (30-32). Bijna de helft van de elektrische stroom in Europa is duurzaam.

De productie van **batterijen** is in 15 jaar tijd met een factor 8 gestegen. De kosten daalden met 90%.

Het is zeer aannemelijk dat met behulp van AI veel **betere materialen** uitgevonden zullen worden voor batterijen, zonnepanelen, magneten en elektrolyzers (voor de aanmaak van waterstof). (43)

Europa heeft een groot budget voor duurzame energie. via **Next Generation EU** is 375 miljard Euro beschikbaar voor duurzame energie.

Er zijn echter ook problemen.

In Europa is het hoogtepunt van klimaatbewustzijn al weer voorbij. Op verschillende terreinen doet Van der Leyen water in de wijn. In het rapport van Draghi van 2024 ontbreekt de vaststelling dat Europa vragende partij zal blijven voor energie en grondstoffen. Een gesplitste productie van staal, basischemicaliën en kunstmest lijkt op dit ogenblik de meest aangewezen strategie. Een strategische autonomie op alle sectoren is volgens Samson niet haalbaar.

Afrika heeft een enorm potentieel aan duurzame energie. Mauretanië heeft de mogelijkheid om goedkoop groene waterstof te produceren en daarmee op een duurzame manier ruwijzer te fabriceren. Mauretanië heeft echter veel te weinig goed opgeleide mensen. Bovendien ontbreekt het aan financiële middelen. Andere landen in Afrika zijn ondemocratisch of instabiel. Je wilt niet voor duurzame grondstoffen met bijvoorbeeld Wagner of de M23 te maken krijgen.

De **Oekraïne** heeft ook troeven, maar er zijn al een aantal ervan met de VS verhandeld.

Een ander probleem is dat aan **de basis bij burgers in Europa** er weinig animo lijkt te bestaan voor duurzame energie en het beschermen van de biodiversiteit.

Er is bij consumenten geen interesse om over te gaan tot een meer vegetarisch dieet.

Plannen van de overheid op het vlak van CO2-reductie stoten vaak op burgerlijke protesten.

Een hallucinant voorbeeld geeft Samsom over de wijk Rotterdam Heindijk. Er kwam een inspraakavond over een doordacht plan om de wijk van het gas af te krijgen en over te schakelen op een warmtenet. Het was voor de bewoners financieel aantrekkelijk. Op de avond zelf kwam een uitbarsting van ontevredenheid over allerlei onderwerpen. Men eiste dat die problemen eerst zouden worden opgelost. Over het plan zelf werd niet gesproken.

Opgelegde veranderingen en alleen financiële prikkels blijken dus niet te werken.

Maar geopolitiek moet Europa de moed niet verliezen.

We produceren 60% meer staal dan de VS en twee keer zoveel auto's, veel meer schepen en Airbus produceert twee keer zoveel vliegtuigen als Boeing. Bovendien heeft Europa een veel kleinere schuldenlast dan de VS. (213,214)

En er is een nieuw besef van urgentie nodig. Misschien door een klimaatramp - een zomer zonder bijen?